

Termer på Terminus

Terminologi i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

UHR og NPHs konferanse
om kvalifikasjonsrammeverket

Bergen 25. - 26. januar 2010

seniorrådgiver Eirik Lien
Studieavdelingen NTNU

Termer og begrep vi gjerne bruker

Kvalifikasjonsrammeverk

Kvalifikasjon

Læringsmål

Læringsutbytte (faktisk utbytte, forventet utbytte)

Deskriptor

Progresjon

Syklus/nivå

Kvalitet

Kvalitetssikring

Karakter og karakterskala

Generelle karakterbeskrivelser

Kunnskap, ferdighet, generell kompetanse

Prestasjonsnøytralt

Vurdering og vurderingsmåter

Emne

Program/studieprogram

Prestasjon

Kvalifikasjonsrammeverket

... er en systematisert beskrivelse av den **kvalifikasjonen** student skal ha fått når vi sender henne/ham ut i verden etter endt utdanning.

Det **nasjonale kvalifikasjonsrammeverket** er beskrevet gjennom **deskriptorer** og i en **progresjon** fra lavere grad via høyere grad til doktorgrad gjennom **sykluser**. Departementet har fastsatt det norske rammeverket med utgangspunkt i det europeiske rammeverket. Det nasjonale rammeverket gjelder for all høyere utdanning i Norge.

Kvalifikasjonen er gjort synlig som den **kunnskapen**, de **ferdighetene** og den **generelle kompetansen** vi forventer at en student etter endt utdanning skal ha oppnådd i det aktuelle fagområdet.

Deskriptorene fra syklus til syklus

utdrag fra departementets beskrivelse av forventet læringsutbytte i en progresjon gjennom tre sykluser (nivåer).

	<i>sykluser: 1. nivå</i>	<i>2. nivå</i>	<i>3. nivå</i>
<i>kunnskap</i>	Kandidaten ... har <i>bred</i> kunnskap <i>kjenner til</i> forsknings- og utviklingsarbeid	Kandidaten ... har <i>avansert</i> kunnskap har <i>inngående kunnskap om</i> fagområdet	Kandidaten ... er i <i>kunnskapsfronten</i> <i>kan vurdere</i> hensiktsmessighet og anvendelse av metoder
<i>ferdighet</i>	kan <i>anvende</i> faglig kunnskap	kan <i>analysere</i> eksisterende teorier	kan <i>formulere problemstillinger</i> og planlegge og gjennomføre forskning og utviklingsarbeid
<i>generell kompetanse</i>	<i>har innsikt i</i> relevante problemstillinger kan formidle <i>sentralt fagstoff</i>	kan <i>analysere</i> relevante problemstillinger kan formidle <i>omfattende selvstendig arbeid</i>	kan <i>identifisere nye</i> relevante problemstillinger kan formidle <i>forsknings- og utviklingsarbeid</i>

Læringsmål og læringsutbytte - en avklaring

Det er en sammenheng mellom mål og utbytte:

Læringsmål

Det utdanningsinstitusjonen *forventer* som resultat av studentens fullførte studieprogram (kvalifikasjon), spesifisert som det målet studenten skal nå fram til gjennom sin utdanning (forventet utbytte).

Læringsutbytte

Det utdanningsinstitusjonen *konstaterer* at studenten faktisk har oppnådd etter fullført studieløp - sett i forhold til målet, *dvs* det utbyttet studenten har hatt av sin utdanning.

Vi skal først konstatere om studentens utbytte samsvarer med det målet vi har satt.

Så skal vi finne ut *hvor godt* studenten har nådd målet, = kvaliteten på utbyttet.

Rammeverk og karaktersystem

KD sa i april 2007 i sin rapport

Forslag til nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner i høyere utdanning

”Beskrivelsene skal dekke alle typer høyere utdanning og har som mål å beskrive hvilke kunnskaper, ferdigheter og kompetanse som kan forventes av alle kandidater med fullført utdanning fra det aktuelle nivået. Gradering av prestasjonene skjer gjennom karaktersystemet.”

→ **Beskrivelsen av læringsmålet må være prestasjonsnøytralt!**

Hva betyr prestasjonsnøytralt ?

Læringsmålet skal si hva vi *forventer* at studenten kan etter fullført studieløp - altså *innholdet* i og ikke kvaliteten på det hun/han skal kunne. Vi skal ikke i målet si hva som kreves for å få A eller B eller en annen karakter. Det skal karaktersystemet gjøre, sett ut fra **læringsutbyttet** studenten presterer gjennom sine eksamener og prøver. **Kvaliteten** på utbyttet vurderes av sensor.

Dersom studenten har skaffet seg forventet **kunnskap, ferdighet** og **kompetanse** (beskrevet i læringsmålet), har han/hun nådd målet og dermed bestått. **Læringsmålet** beskriver hva som *inngår* i en bestått **prestasjon**.

Men det sier altså ikke hvilken **kvalitet** vi forventer av en bestått **prestasjon**. Den vil variere fra kandidat til kandidat.

Illustrasjon:

Målet er å treffe skiva du skyter på

→ treff/ikke-treff (som i skiskyting): bestått/ikke bestått

→ sentrums10'er: A ringene 7-5: C 1'er-ringen: E skivebom: F

Prestasjon

Det **læringsutbyttet** en student har fått og som hun/han demonstrerer i tilknytning til organiserte **vurderingsmåter** og eventuelt gjennom andre målbare eller observerbare aktiviteter.

En prestasjon måles mot emnets **læringsmål** og blir kvalitetsvurdert. **Kvaliteten** vises gjennom en **karakter**.

Eksempel 1, prestasjonsnøytralt mål

Studenten skal etter fullført studieprogram kunne gjøre seg forstått skriftlig og muntlig på engelsk i engelsktalende land.

Målet beskriver *ikke* om studenten skal beherske språket som en innfødt språkbruker eller så vidt kan gjøre seg forstått. Prestasjonen viser *kvaliteten* på studentens læringsutbytte, og blir dokumentert med en karakter.

Derfor skal vi

- ▶ undersøke om utbyttet viser at læringsmåletts krav er nådd: "kan studenten gjøre seg forstått skriftlig og muntlig?"
- ▶ konstatere hvor god prestasjonen er (kvaliteten), og vise den med en karakter.

Eksempel 2, prestasjonsnøytralt mål

Studenten skal etter fullført studieprogram kunne bruke engelsk skriftlig og muntlig på tilsvarende nivå som innfødte språkbrukere.

Målet beskriver her en annen grense for prestasjonskravet. Det er skjerpet, f eks relatert til mastergradsnivå. Her må det derfor bli en annen (og vesentlig skjerpet) beståttgrense og gradering av prestasjonen (utbyttet) enn i eksempel 1.

Men det er fremdeles *prestasjonsnøytralt*.

Det betyr at kvalitetskravet på de prestasjonene som viser det faktiske læringsutbyttet, er skjerpet i forhold til prestasjonene på lavere grad. Progresjon fra syklus 1 til syklus 2.

Emne og program

Emne er den studieenheten det blir gitt undervisning i. Det er gitt et antall studiepoeng, har en vurderingsordning (eksamen) og det knyttes til et vurderingsresultat i form av en karakter. Emnet har et **læringsmål**.

Studieprogram (program) er en systematisert og progresjonsatt samling av emner som en student får opptak til (studierett) og som leder fram til en kvalifikasjon (ofte synliggjort som en grad). Studieprogrammet har et **læringsmål**.

Studieprogrammets læringsmål styrer læringsmålene i de emnene som inngår i programmet.

Program vs emne

Studieprogrammets læringsmål er overordnet:

- hva vi forventer at studentens samlede **læringsutbytte** skal være når hele programmet er fullført
- skal styre **læringsmålene** til emnene i programmet
- programansvarlig må lage **læringsmål** for programmet som er slik at det er mulig å lage læringsmål for emnene som inngår

Undervisning og vurdering er knyttet til programmets **emner**:

- emnet skal oppfylle sin del av studieprogrammets **læringsmål**
- emneansvarlig lager **læringsmål** for emnet, disse læringsmålene er mer konkret enn læringsmålet for programmet
- emneansvarlig godtgjør hvordan emnet bidrar til å nå og å lede fram til programmets **læringsmål**
- emneansvarlig lager prestasjonsbeskrivelser for å kunne gradere **prestasjonen** i forhold til karakterskalaen, ut fra den **syklusen** studieprogrammet og emnet er i.

Hvem fastsetter kvalifikasjon og konstaterer kvalitet?

- ▶ Å forme **kvalifikasjonen** som et **læringsmål** og lage prestasjonsgraderte **karakterbeskrivelser** er *alltid* en faglig og *aldri* en administrativ oppgave!
- ▶ Å vurdere om en student har oppnådd **kvalifikasjonen** ved å se **læringsutbyttet** i forhold til **læringsmålet** er *alltid* en faglig og *aldri* en administrativ oppgave!
- ▶ Å vurdere **kvaliteten** på en students **læringsutbytte** for å sette **karakter** er *alltid* en faglig og *aldri* en administrativ oppgave!

Sammenheng rammeverk og kvalitetssikring

Kvalitetssikringssystemet skal sørge for at studieprogrammets innhold er dekkende for **læringsmålet**, ved at

- emnene er relevante for programmet
- læringsmålet er relevant
- læringsmålet lar seg måle
- hver enkelt students **læringsutbytte** faktisk blir vurdert mot **læringsmålet**
- den fagspesifikke beskrivelsen av **karaktertrinnene** for emnene gjør at karakteren forteller **kvaliteten** på læringsutbyttet
- læringsmålet er i samsvar med det **nasjonale kvalifikasjonsrammeverket**